

Valtuustoaloite koulukiusaamisen eli kiusaamisväkivallan torjumiseksi

Kaupunginvaltuusto 03.02.2025 § 12

”Koulukiusaaminen ja sen monenlaiset ilmenemismuodot henkisenä, fyysisenä ja muuna väkivaltana, on vakava ongelma. Kouluväkivalta aiheuttaa pitkäkestoista henkistä pahoinvointia ja vaikuttaa laajasti lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä koko kouluyhteisön turvallisuuteen. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen edellyttävät sekä koulun henkilökunnan riittävää osaamista että oppilaiden ja heidän vanhempien tietoisuuden lisäämistä.

Kiusaamisväkivallan torjunta on ensisijaisen tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tämä aloite tarjoaa konkreettisia keinoja tilanteen parantamiseen ja kouluyhteisöjen turvallisuuden lisäämiseen. Ylöjärvi on ollut vuodesta 2024 alkaen mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta-mallissa. Lapsiystävällinen kunta on Unicefin kunnille tarjoama työväline, joka auttaa tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja kunnan hallinnossa ja lasten arjen palveluissa. Tunnustuksen saadakseen kaupungin tulee osoittaa myös kouluväkivallan osalta omaavansa riittävät toimintamallit väkivallan kitkemiseen, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus turvalliseen koulupäivään. Tällä hetkellä se ei vielä toteudu.

Esitämme, että Ylöjärven kaupunki kehittää ja resursoi kattavan koulutus- ja tukiohjelman koulukiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

1. Koulutusta koulujen henkilökunnalle

Kaikille koulun aikuisille (opettajat, koulunkäynninohjaajat, rehtorit ja muu koulun henkilökunta) tarjotaan koulutusta siitä, miten kiusaamistilanteisiin tulee virkavastuullisina henkilöinä puuttua tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Annetaan selkeät toimintamallit ja välineet puuttua tilanteisiin, joissa perheen tuen tarve kiusatun tai kiusaajan osalta on ilmeinen.

Koulutuksessa painotetaan erityisesti kiusaamisväkivallan tunnistamista, siihen puuttumisen keinoja ja ennaltaehkäiseviä toimintamalleja. Koulutetaan opetushenkilöstöä myös lasten ja nuorten neurokirjon erityispiirteiden ymmärtämiseen, sillä nepsy-oireiset lapset altistuvat herkemmin kiusaamiselle. On tärkeä ymmärtää, miten näissä tilanteissa voisi parhaiten tukea nepsy- lapsia sekä miten näihin tilanteisiin voisi puuttua rakentavasti.

2. Asennekasvatusta oppilaille

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tunneilla oppilaille opetetaan ikätasoisesti erilaisuudesta, empatiasta ja toisten kunnioittamisesta. Opetetaan, että erilaisuus voi olla myös erilaista käytöstä ja se voi johtua myös itsestä riippumattomista syistä. Lisätään tällä tavoin oppilaiden ymmärrystä myös neurokirjon ja muiden erityispiirteiden kanssa elävistä.

3. Tietoa ja tukea vanhemmille

Mietitään keinoja, miten vanhemmille voitaisiin tarjota säännöllisesti tietoa koulukiusaamisesta ja sen seurauksista sekä keinoista, joilla he voivat kotona tukea lapsiaan kiusaamistilanteissa – niin kiusattuja, kiusaajia kuin sivustakatsojia. Kerrotaan aktiivisesti palveluista, joita kaupunki tarjoaa perheiden tueksi haastavien kasvatusvaiheiden osalta.

Vanhemmissa on valtava resurssi, jos se kyetään valjastamaan tämän ongelman kitkemisen avuksi. Myös vanhempainyhdistykset voisivat toimia tässä tiedon, tiedotustilaisuuksien tai -kanavien välittäjinä.

4. Tarjotaan riittävät resurssit yllä mainittujen koulutuksen ja tukitoimien toteuttamiseen

Varaudutaan vuoden 2026 talousarviossa osoittamaan riittävät rahalliset resurssit asiantuntijakoulutuksien ja mahdollisten yleisötilaisuuksien pitämiseen. Huolehditaan myös koulujen riittävistä henkilöstöresursseista, jotta jokaisella koululla olisi riittävästi aikuisia huolehtimassa työrauhasta ja kiusaamisen nollatoleranssin toteutumisesta.

Keskustan valtuustoryhmä”

Toimivalta: Hallintosääntö 32 §

Päätös: Kaupunginvaltuusto päättää lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 17.02.2025 § 63

Toimivalta: Hallintosääntö 32 §

Esittelijä: Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle lausuntoa varten.

Päätös: Hyväksyttiin.

Timo Halttula poistui kokouksesta tämän asian jälkeen klo 17.06.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 22.04.2025 § 52
86/12.00.00/2025

Valmistelija: Perusopetuksen johtaja Tarja Suhonen

Seloste ja perustelut: Perusopetuksen opetussuunnitelma edellyttää, että jokaisessa koulussa on suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

”Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat

koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.”

Ylöjärvellä kouluilla on laadittu opetussuunnitelman edellyttämä suunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa.

Viime vuosien aikana koulujen rehtorien kanssa on keskusteltu kouluväkivallasta useissa eri yhteyksissä. Myös yhteistyökeskusteluja poliisin kanssa on järjestetty aiheesta. Aihetta on käsitelty myös seudullisissa ryhmissä, kuten Osakkeen hyvinvointitiimissä 28.3.2025, jolloin ryhmä kirjasi hyviä toimintatapoja ennaltaehkäisevästä työstä ja toimivista kiusaamiseen puuttumisen toimintatavoista. Tässä esimerkkinä listaa kirjatusta asioista:

Ennaltaehkäisevä toiminta

Oppiminen ja opetus

Hyvinvointiin liittyvät oppitunnit

Hyvinvoinnin vahvistaminen

Huomaa hyvä!

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen: aikuisten oma ymmärrys ja asioiden sanoittaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus: tiedostaminen, ymmärtäminen ja toimeenpano (mitä tehdään konkreettisesti)

Tunnistaminen

Sosiogrammit

Kiusaamisen tunnistamisen lisääminen

Kiusaamisen selvittämiseen liittyvät kyselyt ja niiden purku oppilaiden kanssa

Osallisuus

Lasten ja nuorten osallisuus: kysytään myös heiltä, mitä he ajattelevat toimivista käytänteistä

Vanhempainyhdistysten rooli

Toimintakulttuuri ja sen johtaminen

Painopistealueena on nostettu turvallisuus (fyysinen ja psyykkinen) esille kunta- ja koulutasoilla: tavoitteet, toiminnan seuranta ja arviointi

Ryhmädynamiikan ymmärryksen lisääminen

Yhteistä tekemistä esim. koulun välitunteihin

Turvallisen tilan periaatteet

Toimiva kiusaamiseen puuttuminen

Ankkuritoiminta

Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö

Puheeksi ottaminen

Huomion kiittäminen niihin hetkiin, joissa aikuinen ei ole läsnä

“Nopean toiminnan joukon” toiminta: kootaan moniammatillinen ryhmä, joka toimii nopeasti tietyn ilmiön tai vaaran uhatessa ja ryhmän saadessa se tietoonsa MiniVerso/Verso

Ylöjärvi on mukana seudullisessa hankkeessa, jossa on aiheena kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy. Tälle hankkeelle on juuri myönnetty valtionavustus, joten tarkempi toiminta selviää kevään 2025 aikana.

Koulutustarjonta

Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämisen palvelu, Osake, järjestää koulutuksia, joihin Ylöjärven opetushenkilöstö osallistuu. Ylöjärven kaupunki maksaa oman osuutensa koulutustarjonnasta, joten tämä on ensisijainen koulutustarjottimemme henkilöstölle.

Osakkeen sivuilla toimintaa kuvataan näin:

"Tarjoamme helposti saavutettavia, tarvelähtöisiä ja laadukkaita koulutuksia, järjestämme tapahtumia ja tuemme kasvatusalan kehitystä kaupunkiseudulla esimerkiksi vuosittaisten arviointien ja digitaalisen oppimateriaalin avulla. Toimintamme on suunnattu varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen koko henkilöstölle Tampereen seudulla.

Kun osaamisen kehittämistä tehdään yhdessä koko kaupunkiseudun kesken, henkilöstöllä on käytettävissään monipuolisempi valikoima palveluita. Samalla seudullinen verkostoituminen vahvistuu, eikä suunnittelu- ja hallinnointityötä tarvitse tehdä moninkertaisesti."

Osakkeen koulutustarjontaan pystymme esittämään toiveitamme koulutustarjontaan ja toiveitamme on myös kuultu. Tarjonta on hyvin monipuolista, jotta sillä pystytään vastaamaan monenlaiseen tarpeeseen. Liitteenä on esimerkinomaisesti lista koulutuksista, joita on tarjottu elokuusta 2023 alkaen muun muassa teemoista "kouluviihtyvyys, poissaolojen ehkäiseminen, yhteisöllisyys, väkivalta ja rikollisuus".

Syksyllä 2025 Osakkeen tarjonnassa on neurokirjon nuoriin liittyviä koulutuksia. Näissä koulutuksissa esitellään tutkittua tietoa, käydään läpi käytännön esimerkkejä ja konkreettisia harjoituksia. Koulutukset tarjoavat esimerkiksi tietoa, taitoja ja työarkeen helposti vietäviä konkreettisia vinkkejä tukemaan opetusta ja yhteistyötä neurokirjon nuoren ja tämän perheen kanssa. Tavoitteena on myös vahvistaa henkilöstön osaamista ja lisätä oppilaiden hyvinvointia kouluyhteisöissä sekä ennaltaehkäistä ja vähentää koulupoissaoloja.

Tampereen kaupunkiseudulla Ylöjärvi on ollut ja tulee olemaan jatkossakin mukana seudullisissa yhteishankkeissa, joissa tuetaan koulujen toimintaan erilaisin teemoin.

Oheismateriaalissa on esimerkinomaisesti lista koulutuksista, joita Osakkeella on ollut tarjolla syksystä 2023 alkaen. Näissä koulutuksissa on ennaltaehkäisevään toimintaan liittyviä koulutuksia, mutta myös esimerkiksi rikoskäyttäytymiseen liittyviä koulutuksia.

Koska Tampereen kaupunkiseudulla on jo olemassa laaja koulutustarjonta varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen henkilöstölle, Ylöjärven perusopetukselle ei ole tarkoituksenmukaista laatia toista vastaavanlaista koulutustarjotinta.

Asennekasvatusta oppilaille

Ylöjärvi on tunnettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksesta ja tätä tietoutta on viety Ylöjärveltä myös muihin kuntiin. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus perustuu opetussuunnitelmaan, jonka opettajat ovat Ylöjärvellä luoneet. Esimerkiksi vuosiluokilla 1–2 harjoitellaan nimeämään ja kuvaamaan tunteita, tunnistamaan omia ja kaverin tunteita sekä rakennetaan tietoisesti hyvää luokkahenkeä. Samoin esimerkiksi vuosiluokilla 7–8 oppilas harjoittelee tunnistamaan tunteita toisissa ja huomioimaan toisten tunteet omassa

toiminnassaan sekä ymmärtämään tunne- ja vuorovaikutustaitojen merkityksen erilaisissa arjen tilanteissa.

Lukuvuosina 2023–2025 on toiminut aineenopettajista koottu kehittäjäryhmä, joka on luonut oppimateriaalia vuosiluokille 7–8. Tämä työ on saanut positiivista palautetta ja työ on nähty erittäin hyödylliseksi, sillä materiaali huomioi vuosikellon ja etenee systemaattisesti ottaen huomioon monenlaisten taitojen opettelun.

Valtuustoaloitteessa kerrotut asiat tulevat esille tunne- ja vuorovaikutustunneilla erilaisin harjoituksin.

Tietoa ja tukea vanhemmille

Kouluilla on käytäntöjä siihen, miten tiedotus oppilaiden huoltajille toteutetaan ja miten ajankohtaisista ilmiöistä tiedotetaan esimerkiksi rehtorin kuukausitiedotteessa tai vastaavassa tiedotteessa. Yhdessä koulussa on myös tapana lähettää vinkki viestiä, jota kokoavat esimerkiksi opiskeluhoollon työtekijät tai erityisopettajat ja vinkit koostuvat ajankohtaisista teemoista. Toisinaan huoltajia tiedotetaan myös kaupunkilaajuisesti yhteisillä Wilman tiedotteilla.

Kouluissa toimii myös yhteisölliset opiskeluhoolloryhmät, joissa on monialainen edustus. Näissä ryhmissä käsitellään ajankohtaisia teemoja ja mietitään ratkaisuja esille nousseisiin ilmiöihin.

Kouluilla voidaan pohtia myös vanhempainyhdistysten kanssa yhteistyössä tiedottamisen tapoja ja toteuttaa koululle sopivinta tapaa.

Toimivalta:	Hallintosääntö 94 §
Lisätietoja päätöksestä:	Perusopetuksen johtaja, Tarja Suhonen, p. 050 342 2602, tarja.suhonen@ylojarvi.fi
Oheismateriaali:	Esimerkkejä Osakkeen koulutustarjonnasta
Esittelijä:	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus:	Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää antaa lausuntonsa valtuustoaloitteeseen edellä olevan selosteosan mukaisena.
Päätös:	Keskustelun kuluessa jäsen Leena Risku teki seuraavan esityksen: ”Ylöjärven tulokset kouluterveyskyselyissä on koulukiusaamistilastoissa korkeammat kuin valtakunnan keskiarvo. Esitän, että aloite palautetaan valmisteluun lisäselvityksiä varten, jotta saisimme lisätietoa, millä toimilla saisimme parempaa vaikuttavuutta kiusaamisen vähentämiseen.” Riskun esitys raukesi kannattamattomana. Keskustelun kuluessa jäsen Risku esitti uudelleen aloitteen palauttamista valmisteluun lisäselvityksiä varten. Jäsen Antti Järvensivu kannatti Riskun esitystä. Keskustelun edetessä jäsen Järvensivu veti kannatuksensa pois, minkä seurauksena Riskun esitys raukesi kannattamattomana. Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi päätösehdotuksen tulleen kasvatus- ja opetuslautakunnan päätökseksi.

Antti Järvensivu poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 19.40 ja palasi kokoukseen klo 19.45.

Karita Jäppinen poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 19.44 ja palasi kokoukseen klo 19.45.

Jari Niemi poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 20.07.